

KRIZOVÝ PLÁN ŠKOLY postup při řešení vybraných typů rizikového chování

OBSAH

- úvodní informace
- šikana
- návykové látky
- záškoláctví
- krádeže a vandalismus v prostředí školy
- ozbrojený útok ve škole (střelec)
- kontakty

ÚVODNÍ INFORMACE

V rámci prevence rizikového chování (šikana, návykové látky, mentální anorexie, bulimie, sebevražedné pokusy, krádeže, vandalismus aj.) je potřeba věnovat zvýšenou pozornost jakýmkoliv změnám v chování i prospěchu, které se u jednotlivce nebo v kolektivu vyskytnou. Při jakékoliv změně chování nebo i podezření je vždy nutné:

- pokud se týká jednotlivce, promluvit si s ním v bezpečném a chráněném prostředí a pokusit se zjistit příčinu změny;
- o zjištěných poznatcích informovat třídního učitele a metodika prevence, příp. ředitele školy, výchovného poradce, školního psychologa;
- pokud se změna týká celého kolektivu nebo se jedná o závažnější problém, přenechat šetření na metodikovi prevence nebo výchovném poradci, kteří jsou proškoleni v řešení rizikového chování a kteří podle situace budou dále kontaktovat, spolupracovat s dalšími „institucemi“ (školní psycholog, metodik prevence z pedagogicko-psychologické poradny, střediska výchovné péče, Speciálně pedagogické centrum Zlíchov, neziskové organizace zaměřené na řešení selektivní či indikované primární prevence, OSPOD aj.);
- třídní učitel o zjištěném stavu informuje zákonné zástupce žáků a s ohledem na situaci buď individuálně, nebo prostřednictvím mimořádné rodičovské schůzky zákonným zástupcům nabídne pomoc při řešení a doporučí poradenské zařízení.

Zákonným zástupcům žáků školní řád garantuje možnost získání informací o prospěchu a chování jejich dětí. Umožňuje žádat objasnění hodnocení prospěchu, chování a postupů řešení

vzniklého problému. Zákonní zástupci mají možnost se obrátit na ředitele školy a žádat přešetření situace.

Třídní učitelé při podezření na zanedbání povinné péče o dítě, tělesné tresty, domácí násilí apod. upozorní zákonné zástupce a informují o dané skutečnosti vedení školy, výchovného poradce a školního metodika prevence. Stejně postupují při obdržení této informace od jiných pedagogů, zaměstnanců školy či žáků. Pokud nedojde k pozitivní změně, hlásí situaci ředitel školy na odbor péče o dítě a na policii.

Všichni zaměstnanci školy, žáci i rodiče byli informováni, na koho se obrátit v případě řešení vzniklých problémů:

školní metodik prevence: Mgr. Lucie Matějovská

výchovný poradce: Mgr. Olga Bočková

POSTUP PŘI ODHALOVÁNÍ A ŘEŠENÍ ŠIKANY

- doporučené dokumenty:

Metodický pokyn MŠMT k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. 22294/2013-1

Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28

Škola je povinna řešit šikanu ve škole a na akcích pořádaných školou. Existují dva scénáře: první je určen pro řešení počáteční obyčejné šikany (těchto obyčejných počátečních šikan je nejvíce a tvoří obrovské podhoubí pro rozbušení pokročilých a neobvyklých šikan) a druhý k řešení výbuchu skupinového násilí, tzv. školního lynčování. V tomto případě nelze čekat na odborníka-specialistu, protože je oběť ohrožena bezprostředně na zdraví a později je většinou nemožné případ vyšetřit. Škola proto nejprve zakročí sama, vyřeší akutní problém a později jej řeší za pomoci odborníka.

Jak postupovat při podezření, odhalování a řešení šikany?

A. Vyšetřování počátečních stadií šikany

1. odhad závažnosti onemocnění skupiny a stanovení formy šikany + získat kolegy pro spolupráci (ŠMP nebo VP, případně další učitelé, školní psycholog);

2. rozhovor s informátory (žáky, kteří na šikanování upozornili) a oběťmi (podpora, ochrana);
3. nalezení vhodných svědků;
4. individuální rozhovory se svědky (nepřípustné je společné vyšetřování agresorů a svědků, hrubou chybou je konfrontace oběti s agresory);
5. ochrana oběti;
6. předběžná diagnóza a volba ze dvou typů rozhovoru – dokud neznáme vnější obraz šikanování a nemáme shromážděné důkazy, nemá smysl s agresory mluvit:
 - a. rozhovor s oběťmi a rozhovor s agresory (směřování k metodě usmíření);
 - b. rozhovor s agresory (směřování k metodě vnějšího nátlaku);
7. realizace vhodné metody:
 - a. metoda usmíření – domluva a usmíření mezi aktéry šikany, řízené hledání nápravy, vcítění se agresora do oběti, pochopení jejího utrpení; bez trestu nebo s nižším trestem;
 - b. metoda vnějšího nátlaku – přinutit trestem a „strachem“ viníky k zastavení agresivního chování, výchovný pohovor nebo výchovná komise s agresorem a jeho rodiči;
8. třídní hodina:
 - a. efekt metody usmíření;
 - b. oznámení potrestání agresorů;
9. rozhovor s rodiči oběti;
10. rozhovor s rodiči agresorů (pokud tak již nebylo učiněno);
11. práce s celou třídou;
12. zajištění dokumentace (i v průběhu – z rozhovorů atd.).

B. Učitel je svědkem šikany, výbuch pokročilé šikany, brutálního násilí

1. zvládnutí vlastního šoku – bleskový odhad závažnosti a formy šikany;
2. bezprostřední záchrana oběti, zastavení skupinového násilí;
3. zabránění domluvě na křivé skupinové výpovědi - ihned se vrátit zpět do třídy nebo do ní poslat jiného pedagoga, příp. pověřit dozorem někoho ze žáků, resp. zalarmovat pedagogy na poschodí a domluvit se na spolupráci při vyšetřování – i za cenu přerušování výuky! (rozdělit třídu na dvě poloviny, zabezpečit pedagogický dozor);
4. pokračující pomoc a podpora oběti (dát oběti napít, zajistit lékařské vyšetření);
5. oznámení na policii a kurátorovi pro mládež, paralelně – navázání kontaktu se specialistou na šikanování, informace rodičům oběti – vyvarovat se slova šikana, lépe je používat dítě bylo trápené nebo ubližované, hovořit s nimi „na rovinu“, ujistit je, že se konflikt řeší, dohodnout s nimi, jakým způsobem bude zajištěna bezpečnost dítěte (nejlépe nechat doma);
6. následuje vlastní vyšetřování (spolupráce se specialistou na šikanování):
 - a. rozhovor s oběťmi a informátory;
 - b. nalezení nejslabších článků nespolupracujících svědků;
 - c. individuální, případně konfrontační rozhovory se svědky;

- d. rozhovor s agresory, případně konfrontace mezi agresory, není vhodné konfrontovat agresora (agresory) s obětí (oběťmi);
- e. metoda vnějšího nátlaku a změna konstelace skupiny.

NÁVYKOVÉ LÁTKY

Pojem návykové látky zahrnuje veškeré látky (mj. omamné a psychotropní), které jsou schopné ovlivnit psychiku člověka, jeho sociální chování a ovládací nebo rozpoznávací schopnosti. Patří sem také alkohol a tabák. Konzumace návykových látek osobami mladšími 18 let je považována za rizikové chování.

Užívání návykových látek v prostorách školy a na všech školních akcích není přípustné! Všichni zaměstnanci školy mají oznamovací povinnost k řediteli školy v případě, kdy žáci omamné látky užívají, distribuují nebo u sebe přechovávají.

A. TABÁKOVÉ VÝROBKY

Jak řešit konzumaci tabákových výrobků ve škole?

- Tabákový výrobek je třeba žákovi vhodným způsobem odebrat a zajistit, aby nemohl pokračovat v konzumaci.
- Pedagog dále sepíše o události krátký záznam s vyjádřením žáka (zejména od koho má tabákový výrobek), informuje třídního učitele a předá zápis metodikovi prevence, který jej založí do své agendy.
- Třídní učitel informuje zákonného zástupce žáka.
- V závažných případech (zejména s ohledem na věk nebo chování dítěte) a jestliže se chování opakuje, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dětí.
- Jsou vyvozeny sankce dané školním řádem.

B. ALKOHOL

Jak řešit konzumaci alkoholu ve škole?

- Alkohol je třeba žákovi odebrat a zajistit, aby nemohl v konzumaci pokračovat.
- V případě, kdy je žák pod vlivem alkoholu do té míry, že je ohrožen na zdraví a životě, voláme RZS.
- Jestliže akutní nebezpečí nehrozí, postupuje pedagog následovně:

Informuje TU, o události sepíše stručný záznam s vyjádřením žáka (zejména odkud, od koho alkohol má), který odevzdá školnímu metodikovi prevence, ten jej založí do své agendy a vyrozumí vedení školy.

- V případě, že žák není schopný pokračovat ve vyučování, vyzve škola ihned zákonného zástupce žáka, aby si jej vyzvedl.
- Jestliže není zákonný zástupce dostupný, vyrozumí škola orgán sociálně-právní ochrany dítěte a vyčká jeho pokynů.
- Zákonnému zástupci ohlásí škola tuto skutečnost i v případě, že je žák schopen výuky.
- Jestliže se situace opakuje, splní škola oznamovací povinnost k orgánu sociálně-právní ochrany dětí.
- Z konzumace alkoholu škola vyvodí sankce dané školním řádem.

Jak řešit nálezu alkoholu ve škole?

1) pedagog nalezne v prostorách školy alkohol

- Tekutinu nepodrobuje žádnému testu ke zjištění jeho chemické struktury.
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- Nalezenou tekutinu uloží u vedení školy.
- Sepíše stručný záznam o události, který předá metodikovi prevence.

2) pedagog zadrží u některého žáka alkohol

- Tekutinu nepodrobuje žádnému testu.
- O nálezů ihned uvědomí vedení školy.
- O nálezů sepíše stručný záznam, s vyjádřením žáka, u kterého byl alkohol nalezen, datum, místo a čas nálezů a jméno žáka. Zápis podepíše i žák, u kterého byl alkohol nalezen (nebo který jej odevzdal). V případě, že podepsat odmítá, uvede pedagog tuto skutečnost do zápisu. Zápisu a rozhovoru se žákem je přítomen ředitel školy nebo zástupce školy. Zápis založí školní metodik prevence do své agendy.
- O nálezů vyrozumí zákonného zástupce žáka. Pokud se jedná o opakovaný nález u téhož žáka, upozorní i orgán sociálně-právní ochrany dětí.
- V případě potřeby předá zajištěnou tekutinu přivolanému lékaři.
- Škola vyvodí sankce dané školním řádem.

ZÁŠKOLÁCTVÍ

Za záškoláctví („chození za školu“) je považována neomluvená absence žáka. Jedná se o přestupek, kterým žák úmyslně zanedbává školní docházku. Je chápáno jako porušení školního řádu, současně jde o porušení školského zákona, který vymezuje povinnou školní

docházku. Nezřídkou je spojeno s dalšími typy rizikového chování, které obvykle negativně ovlivňují osobnostní vývoj jedince. Záškoláctví bývá často nepřiměřenou formou řešení konfliktních situací v rodině, ve škole či ve výchovných institucích, přičemž k němu mají sklon zejména děti, které se subjektivně cítí neúspěšné, nezařazené ve skupině nebo prožívají úzkost a strach v prostředí, ve kterém se pohybují. Jedním z hlavních úkolů pro učitele, rodiče, případně i pro školního psychologa je vyšetření příčin záškoláctví.

Jak postupovat v případě neomluvených hodin žáka?

Neomluvená nepřítomnost do 10 hodin

O neomluvené i zvýšené omluvené nepřítomnosti informuje třídní učitel výchovného poradce. Při zvýšené omluvené nepřítomnosti ověřuje její věrohodnost. Neomluvenou nepřítomnost do součtu 10 vyučovacích hodin řeší se zákonným zástupcem žáka nebo zletilým žákem třídní učitel formou pohovoru. Zde projedná důvod nepřítomnosti žáka a způsob omlouvání jeho nepřítomnosti a upozorní na povinnost stanovenou zákonem. Seznámí zákonného zástupce s možnými důsledky v případě nárůstu neomluvené nepřítomnosti. Každá taková neomluvená nepřítomnost je projednávána na pedagogické radě školy a sankcionována dle školního řádu a rozhodnutí ped. rady.

Neomluvená nepřítomnost více než 10 hodin

Při počtu neomluvených hodin nad 10 hodin svolá ředitel školy výchovnou komisi. Zákonní zástupci jsou pozváni na jednání výchovné komise doporučeným dopisem. O průběhu a závěrech se provede zápis, který zúčastněné osoby podepíší. Případná neúčast nebo odmítnutí podpisu zákonnými zástupci se v zápisu zaznamená. V zájmu zjišťování příčiny záškoláctví žáka a jejího odstranění může ředitel požádat o spolupráci odborníky z oblasti pedagogicko-psychologického poradenství, popř. orgány sociálně-právní ochrany dětí.

Neomluvená nepřítomnost více než 25 hodin

V případě, že neomluvená nepřítomnost žáka přesáhne 25 hodin, ředitel školy zašle bezodkladně oznámení o pokračujícím záškoláctví s náležitou dokumentací příslušnému orgánu sociálně-právní ochrany dětí nebo pověřenému obecnímu úřadu.

V případě opakovaného záškoláctví v průběhu školního roku, pokud již byli zákonní zástupci postiženi pro přestupek, je třeba postoupit v pořadí již druhé hlášení o zanedbání školní docházky Policii ČR, kde bude případ řešen jako trestní oznámení pro podezření spáchání trestného činu ohrožení mravní výchovy mládeže.

KRÁDEŽE A VANDALISMUS V PROSTŘEDÍ ŠKOLY

Krádeže, zejména mobilních telefonů, a úmyslné ničení školního majetku jsou nejčastějšími formami protiprávního jednání, se kterými se lze ve školním prostředí setkat.

Jak postupovat při nahlášení krádeže žákem?

- O události pořídit záznam na základě výpovědi poškozeného.
- Věc ohlásit na Policii ČR.
- V případě, že je znám pachatel, je třeba ho nahlásit orgánu sociálně-právní ochrany dítěte.

Jak postupovat při vzniku škody způsobené vandalismem?

- Jakmile vznikne škoda na školním majetku, je třeba o celé záležitosti vyhotovit záznam a pokusit se odhalit viníka.
- V případě, že viníka škola zná, může na něm (jeho zákonném zástupci) vymáhat náhradu škody.
- V případě, že nedojde mezi zákonnými zástupci nezletilého dítěte a školou dítěte k dohodě o náhradě škody, může škola vymáhat náhradu soudní cestou.

KRIZOVÝ PLÁN V PŘÍPADĚ OZBROJENÉHO ÚTOKU VE ŠKOLE (STŘELEC)

AMOK – útok tzv. aktivního střelce, je náhlý útok jedince(ů), který za použití zbraní sleduje jediný cíl – usmrtit či zranit co nejvíce osob ve svém okolí. Nejčastějšími útočníky ve školách jsou současní nebo bývalí studenti. Pedagogický sbor byl informován, jaké jsou náznaky výskytu možného útočníka.

Budoucí útočníci se většinou chtějí pochlubit a najít sympatizanty ve svém okolí. Ve virtuálním prostředí, nejčastěji na internetu, zveřejňují své násilnické názory, fotografie zbraní, své „umělecké“ výtvary, které jsou plné násilí, krve a smrti. Části i pokládají „řečnické“ otázky typu Jaké by to asi bylo, kdybych někoho zabil? apod. Tyto signály bychom neměli zlehčovat, ale raději se svým podezřením někomu svěřit (rodičům, kamarádům, blízkému učiteli, školnímu psychologovi apod.) – nejde o žalování, může jít o život!!!

Jak zareagovat v případě útoku?

- UTÍKEJ – Dostaňte se do bezpečí, utečte z dosahu útočníka (zapomeňte na nácvik evakuace při požáru!!!). Nevracejte se pro věci!
- SCHOVEJ SE/ZAMKNI SE – Když nemůžete utéct, schovejte se do nějaké místnosti a v té se uzamkněte a zabarikádujte (když nemáte klíč, můžete udělat barikádu ze stolů,

židlí a skříní; na stůl, který přisunete až ke dveřím, můžete naskládat učebnice tak, aby zabránily stlačení kliky). Zatáhněte žaluzie, lehněte si na zem, abyste byli co nejméně zranitelní případnou střelbou skrz dveře. Buďte co nejvíce potichu, pokuste se všechny zklidnit, ztlumte mobilní telefony.

- Nikomu neotvírejte, s nikým nemluvte přes dveře (útočník se může vydávat za zraněného kamaráda, záchranáře apod.), útočníka neprovokujte a nesnažte se být za hrdinu.
- VARUJ – Pokud můžete, oznamte na tísňovou linku, kde jste a co se tam děje.
- BRAŇ SE – V případě, že jste učinili všechny výše popsané kroky a útočník se i přesto k vám dostal, udělejte vše pro vaši ochranu.

KONTAKTY PREVENCE

– kontaktní informace osob a organizací působících v oblasti problémového chování a prevence rizikového chování

Metodička prevence pro Prahu 5 – svolává schůzky metodiků prevence, poradce v oblasti prevence

PhDr. Pavla Kosinková - prevenceppp5@volny.cz, tel.: 251 611 803

<http://prevenceppp5.webnode.cz/>

Protidrogový koordinátor pro Prahu 13 – koordinace a metodické podpora protidrogových preventivních aktivit

Bc. Petr Syrový - syrovyp@p13.mepnet.cz, tel.: 235 011 453

Proxima Sociale, o.p.s. – organizace programu primární prevence (4.-9. třída), koordinace dobrovolníků a praxí

Mgr. David Holý - holy@proximasociale.cz, tel: 775 561 040, 277 007 28

Městská policie hl. m. Prahy

Bezpečné chování - metodické programy prevence - Ing. Zdeněk Bartoš - bartos.prev@mppraha.cz, tel.: 222 025 887, 724 040 578

Preventivně informační skupina - Policie ČR

Praha 5 - po.pis@mvcr.cz, tel.: 974 882 207, 602 121 274

Oddělení sociálně právní ochrany dětí

Vedoucí oddělení - Mgr. Zdeňka Wdowyczynová - tel. 235 011 457,

wdowyczynovaz@p13.mepnet.cz

Kurátoři pro mládež

Mgr. Augustová Alexandra - augustovaa@p13.mepnet.cz, tel.: 235 011 456

Mgr. Michaela Olách Holubová - holubovam@p13.mepnet.cz, tel.: 235 011 612

Mgr. Josef Smrž - smrzj@p13.mepnet.cz, tel.: 235 011 355

Další kontakty na: <http://www.praha13.cz/file/8ka1/Kontakty-na-pracovniky-OSPOD-UMC-Praha-13.pdf>

Seznam organizací – na koho se obrátit:

Linka bezpečí – primárně určena dětem a dospívajícím (bezplatné volání)

- www.linkabezpeci.cz, tel.: 116 111
- internetová linka pomoc@linkabezpeci.cz , chat.linkabezpeci.cz

Linka vzkaz domů – zaměřena zejména na děti na útěku z domova či ústavních zařízení (bezplatné volání)

- tel.: 800 111 113,724 727 777

Rodičovská linka – pomáhá řešit dospělým výchovné problémy

- tel.: 283 852 222

Dětské krizové centrum, o.s. – problematika syndromu týraného, zneužívaného a zanedbávaného dítěte

- tel.: 241 484 149, 777 664 672

Nadace naše dítě – nabídka pomoci týraným, zneužívaným, handicapovaným, ohroženým a opuštěným dětem

- tel.: 266 727 999, www.nadacenasedite.cz

DROP IN – středisko prevence a léčby drogových závislostí

- tel.: 222 221 124

Ambulance dětské a dorostové adiktologie, Klinika adiktologie 1. LF UK a VFN – první specializované zdravotnické zařízení ambulantního typu úzce zaměřené na oblast závislostí, závislostních poruch a s nimi souvisejících komplikací u dětí a dorostu

- tel. 224 964 399, mail: addambulance@vfn.cz
- <http://www.adiktologie.cz/cz/articles/detail/629/4965/Ambulance-detske-a-dorostove-adiktologie>

Sananim – zajištění prevence a resocializace osob ohrožených zdraví škodlivými návyky, nabídka komplexního systému péče o drogově závislé

- tel. 284 825 817

Prev-Centrum – podpora aktivit dětí a mládeže v období dospívání a nabídka pomoci v obtížných životních situacích

- tel. 233 355 459